

Odborná smernica SSA č. 2

Test primeranosti technických rezerv v neživotnom poistení

1. Úvod

- 1.1. Táto smernica platí pre členov SSA poverených vykonaním testu primeranosti technických rezerv (ďalej len „člen SSA“) v neživotnom poistení, vrátane vybraných druhov neživotných pripoistení k životnému poisteniu odvetvie A6 podľa ustanovení Zákona č. 8/2008 Z.z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“)¹. Cieľom je stanoviť hodnotu technických rezerv v neživotnom poistení tak, aby obozretne vyjadrovali finančnú situáciu poisťovní, zohľadňujúc aktuálne poistné uvedené v poistných zmluvách a očakávané hodnoty parametrov, ktoré ovplyvňujú výšku záväzkov vyplývajúcich z poistných zmlúv, predovšetkým náklady a škodovosť.
- 1.2. Smernica vychádza z týchto relevantných legislatívnych ustanovení zákona: §23 ods. 2, §23 ods. 6, §25, §26, §27, §28 a §31.
- 1.3. Smernica je navrhnutá tak, že zohľadňuje požiadavky na test primeranosti technických rezerv v neživotnom poistení (ďalej len „test primeranosti“) podľa medzinárodného účtovného štandardu IFRS 4 pre poistné zmluvy (ďalej len „IFRS 4“) v zmysle §15–§19 a môže byť použitá aj pre servisné zmluvy.
- 1.4. Smernica reaguje na vývoj v aktuárskych metódach a predpokladoch, ktoré spôsobujú, že technické rezervy v neživotnom poistení stanovené podľa aktuárskych metód a predpokladov použitých pri prvotnom stanovení rezerv môžu byť nedostatočné. V takomto prípade je potrebné rozhodnúť o navýšení týchto technických rezerv v súlade s § 23 ods. 2 a §23 ods. 6 zákona tak, aby poisťovňa bola schopná plniť svoje záväzky plynúce z poistných zmlúv.

¹ Non-SLT Health v zmysle Piatej kvantitatívnej dopadovej štúdie (QIS 5) Solvency II

2. Všeobecné zásady

- 2.1. Člen SSA uskutočňuje test primeranosti, ktorého cieľom je preveriť výšku technických rezerv v neživotnom poistení bez vplyvu zaistenia.
- 2.2. Technickými rezervami sa rozumejú účtovné technické rezervy v neživotnom poistení upravené o zodpovedajúcu neumorenú časť obstarávacích nákladov na účtoch časového rozlíšenia, o zodpovedajúci nehmotný majetok zaúčtovaný pri prevode portfólia a o iné technické rezervy účtované na strane majetku alebo záväzkov (napr. pohľadávky z regresov, ak sú pri testovaní primeranosti zohľadnené, ...). Pre účely tejto smernice sa rezerva na SKP² považuje za iný záväzok, a teda nie je zahrnutá do testu primeranosti rezerv podľa tejto smernice.
- 2.3. Člen SSA vykonáva test primeranosti v dvoch krokoch. V prvom kroku určí hodnotu minimálneho odhadu poistných záväzkov vyplývajúcich z poistných zmlúv neživotného poistenia, pričom primerane zohľadní riziko odhadu (napr. aplikáciou rizikových prirážok). V druhom kroku vykoná samotný test dostatočnosti rezerv porovnaním hodnoty minimálneho odhadu s účtovnou hodnotou technickej rezervy. Predmetom testu primeranosti sú oddelene:
 - a) rezervy na už vzniknuté poistné udalosti (nahlásené aj nenahlásené) a iné poistné nároky (ďalej len „post-claim rezervy“, resp. outstanding claim reserves)
 - b) rezervy na poistné nároky vzniknuté v budúcnosti a celkové budúce náklady z poistnej zmluvy (ďalej len „pre-claim rezervy“)
- 2.4. Technické rezervy na aktívne zaistenie sa testujú oddelene od rezerv poistných zmlúv neživotného poistenia. Pasívne zaistenie sa nezohľadňuje.
- 2.5. Na testovanie primeranosti hodnoty záväzkov neživotného poistenia z udalostí s opakovanými plneniami, pre ktoré je vhodné použiť techniku výpočtu podobnú výpočtom pre životné rezervy (napr. rezervy na niektoré renty PZP³, rezervy na anuity, rezervy na poistné pre zmluvy oslobodené od platenia poistného a pod.), sa primerane použijú ustanovenia Odbornej smernice č. 1 Test primeranosti technických rezerv v životnom poistení.
- 2.6. Technické rezervy v neživotnom poistení zvlášť podľa ods. 2.3 písm. a) a písm. b) sa považujú za nedostatočné v prípade, že minimálny odhad hodnoty záväzkov vyplývajúcich z poistných zmlúv neživotného poistenia je vyšší ako upravená (v zmysle ods. 2.2) hodnota technických rezerv v neživotnom poistení.
- 2.7. Ak je výsledkom testu primeranosti nedostatočnosť technických rezerv, člen SSA odporučí poisťovní zvýšiť technické rezervy v neživotnom poistení v súlade s §23 ods. 2 a s §25 ods. 3 zákona alebo navrhne iné opatrenia, ktorými sa zabezpečí adekvátna výška technických rezerv v neživotnom poistení (napr. zníženie neumorenej časti obstarávacích nákladov na účtoch časového rozlíšenia alebo iných položiek účtovaných na strane majetku).
- 2.8. Ak je výsledkom testu primeranosti technických rezerv ich dostatočnosť, nedochádza k zníženiu technických rezerv v neživotnom poistení.

² Slovenská kancelária poisťovateľov

³ Povinné zmluvné poistenie

- 2.9. Člen SSA kvantifikuje a zdôvodní mieru opatrnosti odhadu technických rezerv pri každom teste primeranosti a vyjadrí sa, či došlo k zvýšeniu, zníženiu, prípadne k udržaniu rovnakej miery opatrnosti oproti predchádzajúcim testom opatrnosti. Podľa IFRS4 § 29 je opatnosť pri odhade technických rezerv povolená, ale nie je povolené zvyšovať túto opatnosť medzi jednotlivými účtovnými závierkami a tak zavádzať nadmernú opatnosť.
- 2.10. Test primeranosti sa vykoná k dátumu zostavenia účtovnej závierky a ďalej v termínoch podľa potrieb poisťovne. Test primeranosti je možné vykonať aj na kmeni platnom k dátumu pred zostavením účtovnej závierky, avšak s následným zohľadnením a zdokumentovaním zmien vplyvom rozdielu medzi dátumom vykonania testu primeranosti a dátumom účtovnej závierky. Zmenami, ktoré je nutné zohľadniť, sú všetky neočakávané náhodné skutočnosti medzi týmito dátumami. Člen SSA primerane zváži aj ostatné vplyvy, napr. sezónnosť poistení, vývoj kmeňa vplyvom novej produkcie a prípadne storien.
- 2.11. Táto smernica neposkytuje vyčerpávajúci návod na vykonanie testu primeranosti. Člen SSA zváži všetky známe okolnosti a navrhne zodpovedajúci model a predpoklady podľa svojho najlepšieho profesionálneho uváženia (tzv. actuarial judgement).
- 2.12. Neoddeliteľnou súčasťou testu primeranosti je písomná správa, v ktorej člen SSA písomne zdokumentuje vykonaný test primeranosti, rozdelenie poistného kmeňa do skupín, použité predpoklady (osobitne vyčíslí najlepší odhad predpokladov a rizikovú prirážku na nepriaznivý vývoj), ako aj spôsob ich odvodenia a zmeny oproti predošlému testu primeranosti. Člen SSA menovite uvedie, ktoré časti portfólia, vlastnosti alebo parametre produktov (napr. finančné a nefinančné garancie a opcie) neboli testované aj so zdôvodnením. Člen SSA uvedie pre tieto položky najlepší odhad výšky záväzkov. Samostatne sa uvedie výška najlepšieho odhadu záväzkov vyplývajúcich z poistných zmlúv neživotného poistenia. Súčasťou dokumentácie k testu primeranosti podľa tejto smernice je výsledok testu primeranosti, výsledky tzv. variačnej analýzy, výsledky analýzy senzitivity a back testingu.

3. Metodika testovania

- 3.1. Poistný kmeň sa rozdelí do skupín, napríklad podľa povahy produktov, spôsobu ich dojednávania a správy, podľa poistných odvetví v zmysle zákona, podľa upisovacích období a podobne. Hlavným kritériom je, aby do jednotlivých skupín boli začlenené produkty s podobnými rizikami a ktoré sa spravujú spolu ako jedno portfólio. Poistný kmeň môže byť rozdelený do iných skupín zvlášť pre účely testu primeranosti rezerv podľa ods. 2.3 písm a) a 2.3 písm. b). Hodnota záväzkov vyplývajúcich z poistných zmlúv neživotného poistenia má byť posudzovaná pre jednotlivé skupiny oddelene⁴.
- 3.2. Základnou metódou určenia minimálnej hodnoty záväzkov vyplývajúcich z poistných zmlúv neživotného poistenia je model diskontovaných peňažných tokov. Peňažnými tokmi pre účely zistenia hodnoty záväzkov vyplývajúcich z poistných zmlúv neživotného poistenia sa rozumejú predovšetkým očakávané prijaté poistné, poistné plnenia vrátane bonusov ako aj náklady poisťovne. Investičný výnos z majetku a zmena stavu technickej rezervy ako aj zmena stavu DAC (deferrable acquisition cost) a zmeny iných súvahových účtov do výpočtu minimálnej hodnoty poistných záväzkov nevstupujú.
- 3.3. Pri modelovaní peňažných tokov je potrebné zväžiť nasledujúce aspekty škodovosti:
 - a) frekvencia škôd
 - b) výška priemernej škody
 - c) sezónnosť výskytu škôd (pravdepodobnosť)
 - d) vývoj časového oneskorenia hlásenia škôd
 - e) vývoj časového posunu od hlásenia poistnej udalosti do ukončenia likvidácie škody
 - f) výplaty poistných plnení
 - g) vývoj chorobnosti, úrazovosti, doby denného odškodného pre riziká z poistenia osôb
 - h) vznik a vývoj extrémnych škôd
 - i) potenciálny vplyv katastrofických udalostí
 - j) zmeny v rezervách (v prípade metódy incurred losses)
 - k) všetky ostatné aspekty škodovosti, ktoré môžu byť relevantné pre stanovenie rezerv (aj legislatívne)
 - l) tzv. tail faktor (vid' ods. 3.11 a))
- 3.4. Regresy sa do peňažných tokov v teste primeranosti post-claim rezerv zahrnú iba v prípade, že tieto regresy poisťovňa už začala vymáhať, súčasne má na nich vytvorenú pohľadávku a táto pohľadávka bola zahrnutá do upravených technických rezerv. V teste primeranosti pre-claim rezerv sa regresy do odhadu peňažných tokov z budúcich poistných udalostí zahrnúť môžu.

⁴ Pre účely testu primeranosti rezerv podľa ods. 2.3 písm b) minimálne členenie je do skupín podľa jednotlivých odvetví neživotného poistenia definovaných v zákone

- 3.5. Pri modelovaní peňažných tokov je potrebné zahrnúť nasledovné druhy (typy) nákladov poisťovne:
- a) správne
 - b) obstarávacie, ak budú vyplatené po dátume vykonania testu
 - c) na likvidáciu priamo alokované (ALAE) aj nepriamo alokované (ULAE), aj tie súvisiace so súdnymi spormi
 - d) provízie
 - e) odvod Ministerstvu vnútra podľa § 33 zákona
 - f) príspevok na SKP podľa zákona 381/2001 Z.z. o PZP zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla v znení neskorších predpisov
- 3.6. Správne náklady a náklady na likvidáciu použité pre výpočet minimálnej hodnoty poisťných záväzkov vychádzajú zo skutočných nákladov poisťovne. Je potrebné zohľadniť očakávané zvyšovanie nákladov vplyvom inflácie nákladov, ktorá musí byť konzistentná s ostatnými predpokladmi, najmä s úrokovými mierami a s očakávaným zvyšovaním nákladov poisťovne.
- 3.7. Pre určenie minimálnej hodnoty záväzkov vyplývajúcich z poisťných zmlúv neživotného poistenia je nutné projektovať všetky peňažné toky (cash-flows) poisťovne spojené:
- a) v prípade post-claim rezervy s vzniknutými poisťnými udalosťami (nahlásenými aj nenahlásenými),
 - b) v prípade pre-claim rezervy s poisťnými zmluvami v poisťnom kmeni v medziach ohraničenia existujúcej poisťnej zmluvy tzv. contract boundaries (viď ods. 3.9 a 3.10).
- 3.8. Poistné plnenia môžu nastať na poisťných udalostiach, ktoré už vznikli a boli nahlásené, alebo aj neboli nahlásené (ods. 3.11) a ešte len vzniknú na poisťnej zmluve do konca contract boundary (ods. 3.12).
- 3.9. Pre účely stanovenia, ktoré poistné záväzky vznikajúce z poisťnej zmluvy zahrnúť do testu primeranosti, je potrebné určiť dobu, počas ktorej poisťovňa garantuje dodržanie podmienok poisťnej zmluvy. Ohraničenie (ukončenie) tejto doby je definované nasledovným spôsobom:
- a) Keď má poisťovateľ jednostranné právo zrušiť zmluvu alebo odmietnuť poistenie, alebo má neobmedzenú možnosť zmeniť poistné alebo výšku poistného krytia vzťahujúce sa k danej zmluve v nejakom bode v budúcnosti, záväzok vyplývajúci z poistného krytia po tomto dátume nepatrí do existujúcej poisťnej zmluvy.
 - b) Keď poisťovateľovo jednostranné právo zrušiť zmluvu alebo odmietnuť poistenie, alebo neobmedzená možnosť zmeniť poistné alebo výšku poistného krytia sa vzťahuje iba na časť zmluvy, rovnaký princíp, ako je zadaný v bode a), sa aplikuje na túto časť.
 - c) Všetky ostatné záväzky, vzťahujúce sa na podmienky zmluvy, patria danej zmluve.
- 3.10. Definícia ohraničenia poisťnej zmluvy by sa mala aplikovať predovšetkým v prípade rozhodnutia, či opcia na obnovu zmluvy, na zvýšenie alebo vznik dodatočného poistného krytia, spôsobí vznik novej zmluvy alebo patrí do existujúcej poisťnej zmluvy. Ak táto

opcia patrí do existujúcej zmluvy, berie sa do úvahy pri stanovení rezerv a peňažné toky plynúce z tejto opcie sú zahrnuté do výpočtu minimálnej požadovanej rezervy.

3.11. Niektoré možnosti určenia peňažných tokov na minimálnu hodnotu záväzkov vyplývajúcich použitých na testovanie primeranosti post-claim rezerv:

I. Peňažné toky poistných plnení zo vzniknutých poistných udalostí:

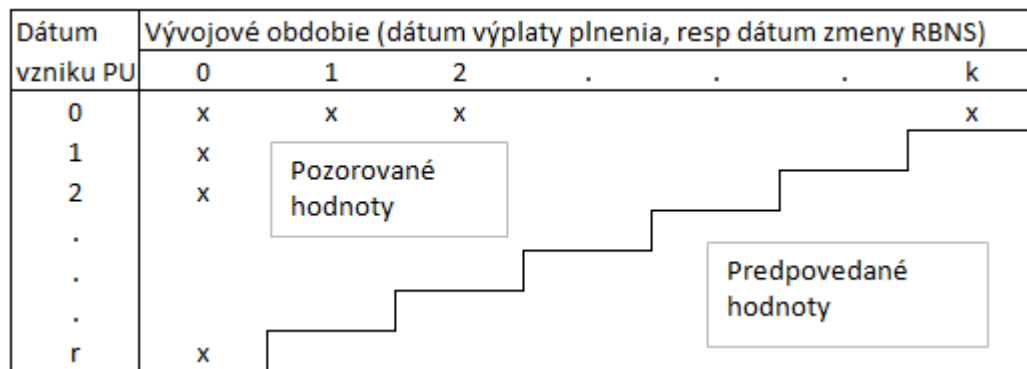
a) Trojuholníková metóda (DFM⁵ metóda)

Analýzou trojuholníka poistných udalostí sa môžeme dopracovať k peňažným tokom, ktoré očakávame, že sa vyplatia z už vzniknutých poistných udalostí.

Požadovaný výsledok poskytne škodový trojuholník zostavený na základe dátumu vzniku poistnej udalosti a dátumu výplaty poistného plnenia (resp. zmeny v RBNS rezerve, pokiaľ je analýza založená na tzv. incurred princípe).

Periódy vzniku a vývoja škôd si člen SSA určí podľa potreby.

Obr. 1 – Graficke znázornenie výpočtu

Zoradením známych dát dostávame trojuholník pozorovaní (tzv. horný trojuholník). Dolný trojuholník predpovedaných hodnôt je nutné odhadnúť.

Peňažné toky pre vzniknuté poistné udalosti sa získajú z diagonál dolného trojuholníka. Takto získané peňažné toky je potrebné diskontovať.

Pre odhad predpovedaných hodnôt je vhodné použiť niektorú zo známych metód (napr. Cape Cod metóda, Mackova metóda, Bornhuetter-Ferguson a iné).

V prípade, že pozorované vývojové obdobie nepopisuje celý vývoj od vzniku až do výplaty všetkých poistných plnení, tak pre úplnú predikciu budúcich peňažných tokov je potrebné do trojuholníka zahrnúť tzv. tail factor. Tento tail factor je vhodné zahrnúť do predikcie najmä v prípade poistných odvetví, u ktorých likvidácia trvá dlho a sú to typicky zodpovednostné poistenia a odvodiť ho je možné rôznymi extrapoláciami⁶.

b) Metóda očakávanej priemernej frekvencie a priemernej škody

Táto metóda sa použije v zjednodušených prípadoch, alebo v prípade, ak nie je dostatočné množstvo zaznamenaných škôd, aby sa mohla použiť DFM metóda. Vychádza z odhadu celkového záväzku pre vzniknuté poistné udalosti.

5 DFM - Development factor method

6 viac napr. v <http://www.casact.org/pubs/forum/13fforum/02-Tail-Factors-Working-Party.pdf>

Celkový odhad minimálnej hodnoty záväzkov sa určí ako súčet najlepšieho odhadu (ďalej len „BE“) rezervy na nahlásené poistné udalosti (BE RBNS) a nenahlásené poistné udalosti (BE IBNR).

Pri tejto metóde je potrebné brať do úvahy priemery za dlhšie časové obdobie ako je jeden rok, ako aj trend vývoja parametrov priemernej frekvencie poistných udalostí a priemernej škody v čase, resp. iných. Aktuár má zvoliť vhodnú aktuársku metódu na určenie najlepšieho odhadu parametrov.

V princípe sa najlepší odhad výšky škody na vzniknutých, ale nevyplatených poistných udalostiach určí ako rozdiel odhadu výšky konečných poistných plnení všetkých vzniknutých škôd (tzv. ultimate loss) a už vyplatených poistných udalostí.

Odhad výšky konečných poistných plnení všetkých vzniknutých poistných udalostí (tzv. ultimate loss) sa určí ako súčin počtu zmlúv v kmeni, priemernej škody, priemernej frekvencie výskytu škody, berúc do úvahy možné štatistické odchýlky.

Časť najlepšieho odhadu RBNS sa určí princípom „case by case“ likvidátorom poistných plnení, ktorý je primerane navýšený z dôvodu neistoty pri takomto určení výšky najlepšieho odhadu RNBS rezervy. Je potrebné vychádzať z minulých run-off analýz RBNS škôd, kde je možné určiť trendy pod-rezervovania alebo nad-rezervovania likvidátora.

Najlepší odhad IBNR získame prostredníctvom údajov o meškanií nahlasovania poistných udalostí odo dňa vzniku poistnej udalosti.

Táto metóda neposkytuje priamo hodnotu peňažných tokov. Pre aplikáciu diskontovania je potrebné takto vypočítaný záväzok rozložiť v čase do budúcnosti.

c) Inú primeranú metódu môže člen SSA zvoliť v prípade, že táto metóda spĺňa nasledujúce kritériá:

- i. metóda vychádza zo všeobecných zásad a zaručí projekciu očakávaných peňažných tokov pre daný typ rezervy
- ii. daná metóda a jej parametre sú zdokumentované
- iii. použitie metódy je dostatočne odôvodnené

II. Peňažné toky nákladov spojených s likvidáciou vzniknutých poistných udalostí:

Odhad nákladov spojených s likvidáciou poistných plnení môže byť vyjadrený tak, že rezerva na takto určené náklady je postačujúca na likvidáciu všetkých vzniknutých poistných udalostí. Zahŕňa:

Externé náklady na likvidáciu poistných udalostí (napr. externé posudky a.i.) priamo priraditeľné na jednotlivé poistné udalosti (ALAE) sú zahrnuté priamo v škodovej rezerve. Interné náklady, ktoré sa nedajú priamo alokovať na poistnú udalosť (napr. platy oddelenia likvidácie) tzv. ULAE nie sú zahrnuté priamo v škodovej rezerve a treba ich samostatne odhadnúť. Odhad je možné vykonať známymi aktuárskymi metódami (napr. Paid to Paid metóda, metóda Priemerných nákladov pri likvidácii, Wendy-Johnson metóda a i.).

- 3.12. Možnosti určenia peňažných tokov na poistné udalosti, ktoré ešte len vzniknú na poistnej zmluve do konca contract boundary (pre-claim rezerva):

a) Metóda s využitím poistného budúcich období (ďalej len „PBO“) spolu so škodovosťou poisťovne.

Do úvahy je potrebné vziať celé poistné budúcich období pre jednotlivé skupiny⁷, ktoré je očakávané z poistných zmlúv do konca ich ohraničenia pre potreby testu.

Krok 1: Celková predpokladaná hodnota budúcich škôd (ďalej len „FLoss“) sa určí ako

$$Floss = \% \text{ škodovosti} \times PBO$$

do % škodovosti sa zahŕňajú všetky náklady na likvidáciu a očakávané konečné poistné plnenia všetkých vzniknutých škôd (tzv. ultimate loss).

Táto metodika umožňuje okrem modelovania budúcich škôd (škôd, ktoré vzniknú v budúcich účtovných obdobiach) modelovať aj budúce odhadované náklady poisťovne. Podobný vzťah ako pre celkovú hodnotu budúcej škody platí aj pre náklady. Celková hodnota nákladov (ďalej len „FCost“) sa určí ako

$$FCost = \% \text{ nákladovosti} \times PBO$$

do % nákladovosti sa zahŕňajú všetky náklady vymenované v ods. 3.5, okrem písm. c.

Krok 2: Z celkovej výšky predpokladanej budúcej škody sa vypočítajú výplaty škôd pre jednotlivé obdobia (napr. mesiace, štvrťroky, roky). Predpokladá sa, že vývoj platieb v budúcich obdobiach bude rovnaký ako vývoj platieb v minulých obdobiach a ten je možné získať zo škodových trojuholníkov (nie nutne tých z metódy podľa ods. 3.11 a)).

b) Inú primeranú metódu môže člen SSA zvoliť v prípade, že táto metóda spĺňa nasledujúce kritériá:

- i. metóda vychádza zo všeobecných zásad a zaručí projekciu očakávaných peňažných tokov pre daný typ rezervy
- ii. daná metóda a jej parametre sú zdokumentované
- iii. použitie metódy je dostatočne odôvodnené

⁷ Jednotlivé skupiny musia byť definované minimálne na úrovni poistných odvetví neživotného poistenia

4. Predpoklady a prirážky k predpokladom použitým v teste primeranosti rezerv

- 4.1. Na diskontovanie sa používa odhad krivky bezrizikových úrokových mier k dátumu ocenenia, napr. krivka ECB pre AAA štátne dlhopisy⁸. Člen SSA musí primerane použiť krivku diskretných alebo spojitých, spotových alebo forwardových sadzieb podľa jeho prístupu k modelovaniu a diskontovaniu.
- 4.2. Minimálna hodnota poistných záväzkov vyplývajúcich z poistných zmlúv neživotného poistenia sa počíta pre jednotlivé skupiny pomocou najlepšieho odhadu predpokladov budúceho vývoja vstupných parametrov upravených o prirážky na nepriaznivý vývoj.
- 4.3. Predpoklady sa delia na predpoklady ekonomické a na predpoklady neekonomické t.j. špecifické pre poistný produkt, či pre poisťovňu (ďalej poistno-technické predpoklady). Predpoklady sa stanovujú osobitne pre najlepší odhad, ako aj pre prirážku k najlepšiemu odhadu predpokladu.
- 4.4. Ekonomické predpoklady sa použijú konzistentne s trhovým ocenením, pokiaľ je k dispozícii. Očakáva sa konzistentný prístup v rámci poisťovne (napr. životná a neživotná časť). Ekonomické predpoklady sú nezávislé od danej poisťovne, resp. poistného produktu.
- 4.5. Najlepší odhad poistno-technických predpokladov vychádza z relevantných historických údajov skúsenosti poisťovne a je upravený o očakávané budúce zmeny. Očakávané budúce zmeny musia byť objektívne, odôvodnené, objektívne očakávateľné (už uskutočnené zmeny, napr. vydaná legislatíva, zmenené upisovacie pravidlá atď.) a nie nepravdepodobné. Úprava nemá odrážať krátkodobé výkyvy, ale predovšetkým dlhodobé, očakávané alebo ustálené trendy vývoja. Člen SSA určí poistno-technické predpoklady pre rôzne časti poistného kmeňa (pre skupiny podľa ods. 3.1 alebo pre ich podskupiny) podľa povahy produktov a ich dojednávania (stanovujú sa podľa povahy poistného kmeňa).
- 4.6. Ak člen SSA nemá vlastné analýzy poisťovne pre stanovenie najlepšieho odhadu poistno-technických predpokladov, použijú sa iné dostupné podklady použiteľné pre daný poistný kmeň. V predpokladoch môžu byť zohľadnené aj trhové dáta, ak sú dostupné⁹. Člen SSA môže inherentné riziko použitia takýchto predpokladov premietnuť do vyššej prirážky na nepriaznivý vývoj.
- 4.7. Prirážka na nepriaznivý vývoj každého predpokladu sa aplikuje tak, že dôjde k zvýšeniu hodnoty poistných záväzkov, pričom je potrebné brať do úvahy celkový efekt všetkých prirážok. Zahnutie týchto prirážok do výpočtu minimálnej hodnoty poistných záväzkov vyplývajúcich z poistných zmlúv neživotného poistenia má vyjadrovať trhové ocenenie rizika spojeného s budúcim vývojom očakávaných peňažných tokov počas doby, keď poisťovňa garantuje dodržanie podmienok poistnej zmluvy.
- 4.8. Vzor prirážok k najlepšiemu odhadu predpokladov je uvedený v ods. 5.12. O použitých predpokladoch vrátane prirážok rozhoduje člen SSA na základe posúdenia okolností. Nakoľko predpoklady aj prirážky sú stanovené s ohľadom na dlhodobú projekciu, každoročná zmena spôsobu ich stanovenia by mohla naznačovať nesprávny postup člena SSA.

⁸ <http://www.ecb.int/stats/money/yc/html/index.en.html>

⁹ napr.: <http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom/dohlad-nad-poistovnictvom/ukazovatele>

- 4.9. Poistné plnenia použité pre výpočet hodnoty najlepšieho odhadu záväzkov vyplývajúcich z poistných zmlúv neživotného poistenia obsahujú tiež pripísané a očakávané budúce podiely na zisku (podiely na prebytku poistného). Podiely na zisku (podiely na prebytku poistného), o ktorých bolo rozhodnuté v minulosti, sa započítavajú v plnej výške. Budúce podiely na zisku (podiely na prebytku poistného) sa započítavajú konzistentne s poistnými podmienkami, platnou legislatívou, internými pravidlami poisťovne a ostatnými použitými parametrami.
- 4.10. Pri výpočte hodnoty najlepšieho odhadu záväzkov vyplývajúcich z poistných zmlúv neživotného poistenia sa zohľadnia aj pravdepodobnosti zrušenia poistných zmlúv, uplatňovanie opcií a garancií (napr. bonus-malus, garancia sadzby pri obnove atď.).
- 4.11. Pri výpočte hodnoty najlepšieho odhadu záväzkov vyplývajúcich z poistných zmlúv neživotného poistenia sa zohľadní cena opcií a garancií (§ 24 ods.1 písm. a) bod 3 zákona), ktoré sú súčasťou poistných zmlúv. Ocenenie opcií a garancií je možné vykonať explicitne, t.j. stochastickým výpočtom, prípadne implicitne, t.j. použitím upravených prirážok na nepriaznivý vývoj. Člen SSA v dokumentácii testu primeranosti uvedie, ako bola ich cena stanovená.
- 4.12. Vzor prirážok na nepriaznivý vývoj a uvedené hodnoty sú iba ilustratívne, odporúča sa členovi SSA stanoviť hodnoty prirážok napríklad na základe metódy štandardnej odchýlky pravdepodobnostného rozdelenia parametrov predpokladov (napr. zvoleného percentilu distribučnej funkcie jednotlivých predpokladov), Cost of capital alebo Value at Risk a iné.

Rezervy na vzniknuté poistné udalosti

Je možné zvoliť prístup prostredníctvom celkovej prirážky k odhadu výšky konečných poistných plnení všetkých vzniknutých škôd (tzv. ultimate loss).

Očakávané peňažné toky z poistných plnení (napr. nevyplatená časť škôd, frekvencia škody, priemerná škoda) relatívna zmena o 10%

Náklady napr. ULAE..... relatívna zmena o 10 %

Inflácia nákladov a poistných plnení (ak už nie je implicitne zahrnutá) relatívna zmena o 10 %

Diskontná sadba zmena o 25 b.p.

Rezervy na poistné udalosti vzniknuté v budúcnosti a celkové budúce náklady z poistnej zmluvy

Očakávané peňažné toky z poistných plnení

(napr. škodovosť, frekvencia škody, priemerná škoda) relatívna zmena o 10%

Náklady relatívna zmena o 10%

Inflácia nákladov poistných plnení relatívna zmena o 10%

Očakávané peňažné toky z regresov relatívna zmena o 10%

Diskontná sadba zmena o 25 b.p.

- 4.13. Ak zmena rozdelenia poistného kmeňa do skupín, zmena modelu alebo zmena prístupu k stanoveniu predpokladov a prirážok má významný vplyv na výsledok testu, tak takáto zmena sa považuje za zmenu účtovnej metódy podľa Zákona 431/2002 Z.z. o účtovníctve.

Táto smernica nadobúda účinnosť dňom schválenia Radou SSA dňa 22.3.2014.

Príloha A – Vysvetlenie pojmov

5. Definícia pojmov

Technické rezervy sú definované ako účtovné technické rezervy v neživotnom poistení upravené o zodpovedajúcu neumorenú časť obstarávacích nákladov na účtoch časového rozlíšenia, o zodpovedajúci nehmotný majetok zaúčtovaný pri prevode portfólia a o iné technické rezervy účtované na strane majetku alebo záväzkov (napr. pohľadávky z regresov, ak sú pri testovaní primeranosti zohľadnené, ...). Pre účely tejto smernice sa rezerva na SKP¹⁰ považuje za iný záväzok, a teda nie je zahrnutá do testu primeranosti rezerv podľa tejto smernice.

Minimálna hodnota záväzkov je definovaná ako súčet najlepšieho odhadu záväzkov navýšených o odhad v dôsledku prirážky za nepriaznivý vývoj, pokiaľ táto prirážka nie je implicitne už vyjadrená iným spôsobom.

Najlepší odhad záväzkov je definovaný ako očakávaná stredná hodnota (pravdepodobnosťou vážený priemer) súčasnej hodnoty budúcich peňažných tokov záväzkov, ktoré sú projektované počas doby trvania záväzku, pričom je potrebné brať do úvahy všetky aktuálne informácie z finančných trhov ako aj aktuárskych informácií. (Niekedy sa nazývajú aj stredná (centrálna) hodnota). Najlepší odhad sa týka celkových záväzkov poisťovnej zmluvy a musí sa pri tom zohľadniť časová hodnota peňazí, čo znamená že diskontovanie je implicitne zahrnuté

Prirážka za nepriaznivý vývoj ako všeobecný pojem je definovaná ako hodnota, o ktorú sa odchyľuje aktuálny výsledok meraní v porovnaní s jeho najlepším odhadom. Je vyjadrená prostredníctvom definovaných mier rizika (napr. štandardná odchýlka, môže byť definovaná ako trhová prirážka alebo aj cez kvantilový prístup).

Analýza senzitivity – analýza výsledku testu primeranosti pri zmene tých najlepších odhadov predpokladov, ktoré sú určujúce pre výsledok testu primeranosti. Analýza sa vykoná za predpokladu reálne očakávanej zmeny jednotlivých predpokladov.

Back testing – ide o spätné porovnanie skutočného vývoja oproti najlepšiemu odhadu očakávaných peňažných tokov pri použití pôvodných predpokladov.

Poisťovňa – pre účely tejto smernice sa pod pojmom „poisťovňa“ rozumie poisťovňa, ktorá poverila člena SSA vykonaním testu primeranosti.

Variačná analýza – analýza, ktorá vyčísluje dopady minimálne nasledovných faktorov na celkovú zmenu výsledku testu primeranosti oproti predchádzajúcemu obdobiu v poradí:

- *zmena modelu* - ilustruje, aký by bol výsledok testu primeranosti predchádzajúceho obdobia pri použití súčasného modelu
- *unwinding* – ilustruje, aký výsledok bol očakávaný na konci aktuálneho obdobia pri všetkých predpokladoch nezmenených (ide o „odvinitie diskontu“ a vypustenie projektovaných cash flow sledovaného obdobia)
- *odchýlka skutočnej realizácie od pôvodných predpokladov za sledované obdobie* - ilustruje najmä vplyv rozdielu medzi projektovaným a skutočným stavom kmeňa na konci aktuálneho obdobia, okrem vplyvu novej produkcie
- *zmena predpokladov budúceho vývoja*

¹⁰ Slovenská kancelária poisťovateľov

- *nová produkcia* – vplyv nových zmlúv, t.j. takých, ktorých začiatok ohraničenia je po dátume konca predchádzajúceho obdobia
- *iné zmeny* (napr. vznik nových PU pre claimové rezervy)

Poistný kmeň – Súbor zmlúv so začiatkom účinnosti pred dátumom vykonania testu primeranosti rezerv. Sem patria aj tie, ktoré už zanikli a kde vznikla poistná udalosť bez ohľadu na to, či bola nahlásená alebo nenahlásená.

Inherentné riziko – Riziko nesprávneho/nevhodného odhadu z dostupných podkladov z externého prostredia. Čiže príležitosť z dôvodu inherentného rizika nezohľadňuje len nepriaznivý vývoj v budúcnosti oproti predpokladu, ale aj to, že už samotný predpoklad je nesprávny.